

(כד) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל־הָאָרֶץ חֲמֹשִׁים וּמֵאֵת יוֹם:
 ח (א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֵת כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיִּשְׂפוּ הַמַּיִם:

כז"י◀ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים. זה השם, מדת הדין הוא, ונהפכה למדת רחמים על-ידי תפלת הצדיקים, ורשעתם של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין, שְׁנֵאמַר: (בראשית ו) "וַיֵּרָא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם וַגּוֹ' וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה" והוא שם מדת רחמים. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֵת נֹחַ וַגּוֹ'. מה זכר להם לבהמות? זכות שלא השחיתו דרכם קדם לכן, ושללא שמשו בתבה. וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ. רוח תנחומין והנחה עברה לפניו. על הארץ. על עסקי הארץ. וַיִּשְׂפוּ. כמו: (אסתר ב) "כְּשׁוּף חַמַּת הַמֶּלֶךְ", לשון הנחת חמה.

(ב) וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיֵנַת תְּהוֹם וַאֲרַבַּת הַשָּׁמַיִם וַיִּפְלְאוּ הַגְּשָׁמִם מִן־הַשָּׁמַיִם:
 כז"י◀ וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיֵנַת. כשנפתחו כתיב: "כָּל מַעֲיֵנוֹת", וכאן אין כתיב "כָּל", לפי שנשפתרו מהם אותן שיש בהם צורך לעולם, כגון חמי טבריא וכיוצא בהן. וַיִּפְלְאוּ. וימנע, כמו: (תהלים ט) "לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ", (בראשית כג) "לֹא יִכְלֶה מִמֶּךָ".

(ג) וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הַלֹּחַד וַיָּשׁוּב וַיַּחֲסְרוּ הַמַּיִם מִקִּצֵּה חֲמֹשִׁים וּמֵאֵת יוֹם:
 ג' ותבו מיא מעל הארץ אזלין ותיבין וחסרו מיא מסוף מאה וחמשין יומין:

כז"י◀ מִקִּצֵּה חֲמֹשִׁים וּמֵאֵת יוֹם. התחילו לחסר, והוא אחד בסיון, כיצד? - בכ"ז בכסלו פסקו הגשמים, הרי ג' מכסלו וכ"ט מטבת, הרי ל"ב, ושכט ואדר וניסן ואיר - קי"ח, הרי ק"ג.

(ד) וַתִּנַּח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּשְּׁבַעַה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרִי אֲרָרַט:
 ד' ונחת תבותא ברחא שביעאה בשבעת עשר יומא לרחא על טורי קרדו:

כז"י◀ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. סיון, והוא שביעי לכסלו שבו פסקו הגשמים. בַּשְּׁבַעַה עָשָׂר יוֹם. מכאן אתה למד שהיתה התבה משקעת במים י"א אמה, שְׁהָרִי כְּתִיב: "בְּעֶשְׂרֵי בָּאָחַד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רֵאשֵׁי הַהָרִים", זה אב שהוא עשירי למרחשון לירידת גשמים, והם היו גבהים על ההרים חמש עשרה אמה, וחסרו מיום אחד בסיון עד אחד באב חמש עשרה אמה לששים יום, הרי אמה לד' ימים, נמצא שבט"ז בסיון לא חסרו אלא ד' אמות, ונחה התבה ליום המחרת. למדת, שהיתה משקעת אחת עשרה אמה במים שעל ראשי ההרים.

דעת זקנים מבעלי התוספות - עוז והדר

כְּעֶשְׂרֵי וַגּוֹ', והו אב, שהוא עשירי למרחשון שבו התחילו הגשמים לירד, שאין לפרש עשירי להפסקה והוא אלול, שְׁהָרִי פִּירֵשׁ רִשׁוֹ: "וַיְהִי מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ וַגּוֹ', מקץ ארבעים יום משנראו ראשי ההרים. ואם כן לפירושו ולפי המקראות יש ששים יום משנראו ראשי ההרים עד שחברו פני האדמה, ואם הייתי אומר

הגשמים. שאין לפרש שביעי לירידת גשמים דהיינו מרחשון ויהיה שביעי איר, שְׁהָרִי עִם כָּל זֶה חֹשׁוֹב אַרְבָּעִים יָמִים (ו)מירידה [חמששים ומאת יום מתגבורת, לא תמצא שהיו כלין עד אחד בסיון, ואם כן לא נחה התיבה מאיר, עד יום שבעה [עשר] בסיון, ונחה בששה עשר ימים לאחר שפסקתגבורת:

ח (א) וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ. אותו רוח שנאמר בו (לעיל א א) מרחפת, הולך על המים בשעת המבול והחזיר המים לכשהיו בתחילה, ואתו רוח העביר עבשיו ונחו המים: תורה ב (ג-יג) וַיַּחֲסְרוּ הַמַּיִם מִקִּצֵּה חֲמֹשִׁים וּמֵאֵת יוֹם. היינו, באחד בסיון: וַתִּנַּח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הוא סיון, שהוא שביעי (ו) לכסלו שפסקו בו